

a r t e

D ECIȘI să se ia la trântă cu efemeritatea lor instituțională, cum chiar ei declară, Mihai Mihalcea și Vava Ștefănescu, directorii **Centrului Național al Dansului București (CNDB)**, au deschis stagiunea 2009-2010 cu o manifestare artistică de anvergură: *Platforma Dansului Contemporan*, care a însumat douăzeci de spectacole, produse sau coproduse de CNDB în ultima perioadă. Întru totul potrivit cu situația lor actuală, motto-ul ales pentru această Platformă, „**Băi efemerule!**“ pleacă de la un desen al lui Dan Perjovschi, creionat de acesta pe unul dintre pereții Centrului, care ar urma să fie dărâmat, ca urmare a transformărilor pe care le va suferi actuala clădire a Teatrului Național București, unde funcționează în prezent CNDB. Și, într-adevăr, vulnerabilitatea dansului contemporan din România este de-a dreptul descurajantă. În ultimii ani au fost desființate, pe rând, singurele două companii de stat, de dans contemporan din România, **Orion** și **Contemp**, iar soarta **Centrului Național al Dansului** se află sub un mare semn de întrebare.

Platforma Dansului Contemporan este nu numai un prilej de prezentare internă a producțiilor celor mai tineri creatori ai acestui gen de la noi, ci și posibilitatea de a face vizibile aceste producții pe plan internațional, deoarece la aceste Platforme sunt invitați directori de teatre și de festivaluri din întreaga lume, care pot selecta spectacole pentru stagiunile și festivalurile pe care le organizează în țările din care provin. În acest fel, Platformele devin și campanii de imagine pentru țara care le organizează. Anul acesta au fost prezenți la București 17 directori de programe din Norvegia, Franța, Estonia, Polonia, Germania, Elveția și Austria.

Într-o lună atât de încărcată de evenimente artistice precum luna septembrie a acestui an, am reușit să văd totuși o bună parte dintre spectacolele *Platformei Dansului Contemporan*, unele deja cunoscute și consemnate în paginile acestei reviste, altele în premieră sau avanpremieră, asupra acestora din urmă oprindu-mă cu precădere. Oricum însă, înmănunchiate astfel în cadrul aceleiași Platforme, ele au conturat o imagine de ansamblu a tendințelor din mișcarea noastră actuală de dans contemporan. Dansul conceptual, numit adesea și nondans, rămâne o direcție precumpănitoare a acestor producții, chiar dacă nu toate se subsumează acestei orientări. Experimentalismul este oricum semnul sub care se plasează aproape toate creațiile și, plimbându-mi privirea pe fotografiile înramate din holul prin care se intră la Sala Rondă, în așteptarea începerii spectacolelor, mi-am dat seama cât de înrudite sunt mai toate creațiile de dans contemporan

Dans și experiment

de astăzi cu spiritul contestatar al dadaismului și suprarealismului susținut de revistele „unu“, „Punct“, „Integral“, „Alge“ a căror pagină de titlu apare în fotografiile de pe pereții holului. Astfel, ambientul holului, gândit ca intrare spre un alt loc care evocă acele timpuri, și anume către *Lăptăria lui Enache*, devine întâmplător și un prolog pentru multe dintre spectacolele Centrului Dansului. Și dacă luăm în considerare și mini manifestul așa-numitei *Cooperative Performative*, proiect care a făcut parte și el din actuala Platformă, ne apropiem și mai mult de tendința proprie acelor mișcări moderniste de a pulveriza toate formele existente și de a îndrăgi hazardul. Finalul manifestului sună elocvent și prin conținut, și prin punctuație în acest sens, arătându-ne cum *Cooperativa Performativă* «dezvoltă noi metode de colaborare care încurajează dezacordul, încăpățânarea și chiar refuzul. Să înceapă revoluția! de la original, personal creativ spre colaborare, open source și anarhie». Alături de anarhie, îndemnul colectivist din acest text ne reamintește și de direcția extremistă, de stânga sau de dreapta, spre care au virat mai toți moderniiști dintre cele două războaie mondiale, aspirând către o libertate absolută, dar aservindu-se ulterior unor ideologi, până ce dictaturile de toate culorile le-au închis gura.

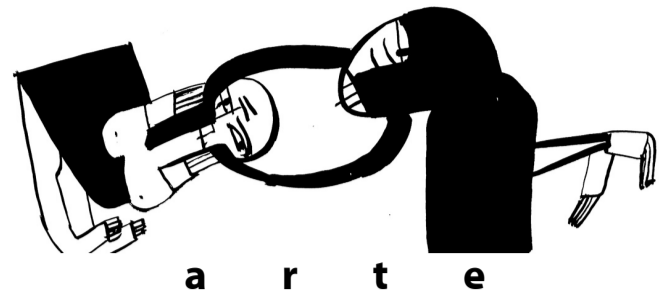
Când un creator este însă de certă valoare, sare dincolo de orice cadru programatic, și astfel de situații nu au lipsit din suita de spectacole prezentate în cadrul Platformei. Începutul, reprezentat de *Stage Phychosis*, piesă concepută și interpretată de Carmen Coțofană, a fost un astfel de caz. Ca o paranteză se poate remarca că cei mai mulți dintre creatorii de dans contemporan își concep și își interpretează singuri lucrările. Scenele de grup sunt rare, arareori un coregraf compunând și pentru alții. Individualități distincte, chiar când se asociază sub același stindard, evoluează fiecare singur, precum în cazul seriei de producții încorporate în *Cooperativa Performativă*, ceea

ce, în cazul acestora, le contrazice parțial conținutul cooperatist al declarațiilor. Dar revenind la solo-ul lui Carmen Coțofană, acesta este o compoziție foarte bine gândită, alcătuită dintr-o succesiune de secvențe, dezvoltate treptat, prin mișcare, dar și prin sunete capabile să sugereze imagini, cu o gamă largă de expresie de la humor la dramatismul cel mai dur al unui urlet prelungit, pentru ca spre final să se adauge acestui discurs și câteva cuvinte cheie pentru o existență, cuvinte abia șoptite. Corpul integral îmbrăcat în negru, inclusiv capul, cu excepția feței, vopsită ca o mască, mai lăsa vizibile doar palmele și labele picioarelor, aceste trei suprafețe deschise la culoare părănd uneori a pluti independente prin spațiu. Dansatoarea se ivea la început din întuneric, devenind vizibilă treptat. În momentele de maximă lumină scenică se conturau și mișcările generale ale întregului corp, în pofida costumului negru, pentru ca în final corpul să reintre în neantul întunericului. Pe lângă valoarea în sine a plasticii sale corporale, indispensabilă ca instrument de creație pentru un interpret, remarcabil este și saltul către maturitate artistică al coregrafei. Pe scurt, o piesă împlinită.

O altă trăsătură proprie actualului moment creativ, întâlnită în mai multe dintre piesele prezentate, este jocul cu obiectele, uneori bine integrate în compoziție, alteori rămânând doar o propunere fără acoperire. În ultima categorie se încadrează piesa Anei Cătălina Gubandru, intitulată *I Don't Know, I've Never Been Here Before*, în care aceasta desfășoară pe scenă un ghem de ață, dând astfel naștere unei rețele comparabile, să zicem, unei plase de păianjen. Am căpătat o mare admirație pentru această fragilă insectă, după ce am primit un e-mail care urmărea felul cum își construiește pânza, în admirabile simetrii stelare. Desigur simetriile nu se mai poartă astăzi, iar rețeaua se naște oricum haotic, la întâmplare, în piesa discutată, devenind, pe măsură ce

Dance a Playful Body. Foto: Irina Stelea

a r t e

Dedublarea. Foto: Annav Kooij

Work in Regress. Foto: Irina Stelea

se crea, un loc unde, așa cum spunea și titlul, coregraful nu mai fusese nicidată. Ar fi fost interesant, însă, ca în acel loc să prindă contur o piesă coregrafică adaptată lui. Dar spațiul, odată configurat, nu mai folosea la nimic. Cu desenarea acestei rețele se încheia totul, mișcarea cerută de însailarea ei fiind un mers civil, către dreapta sau stânga scenei. Cu totul altfel a arătat joaca Ioanei Popovici, cu mai multe obiecte, în *Work in Regress*. Formată și făcând spectacole inițial în România, Ioana Popovici s-a integrat în prezent dansului contemporan de la Praga. Pentru lucrarea ei, tot un solo, interpretat de coregraful, a conceput însă un anume gen de mișcare și a reușit să creeze atmosferă, dând fiecărui gest o greutate anume, care apropia compoziția ei de încărcătura gestică a unui ritual. Din plin s-au jucat cu tot felul de obiecte și Maria Baroncea, în *Fantasy Show Made Out of Trash* și Iuliana Stoianescu în *Out of Love for This Beautiful Title*, ambele piese făcând parte din proiectul mai larg *Cooperativa Performativă*. Cele două lucrări sunt asemănătoare ca propunere, dar diferite datorită caracteristicilor specifice fiecărei persoane, căci fiecare interpretează s-a jucat de fapt pe ea însăși, investind mult din propria personalitate. În ambele cazuri era un fel de joacă cu aparatul scenic, convertită în partener. În cazul Mariei Baroncea, ființa ei delicat filiformă manevra obiectele și dansa apoi printre ele, pe o muzică contrastantă cu imaginea sau concordantă cu

ea, spunând, într-un fel plin de poezie, povestea legăturii noastre cu tot felul de aparate, pe care uneori le manevrăm, dar alteori suntem dependenți de ele. Într-un demers asemănător, dar nu identic, dinamic și jucăuș cum este propria ei fire, ne-a spus o poveste asemănătoare și Iuliana Stoianescu. Un alt solo, interpretat de cea care l-a creat, a fost și lucrarea Alexandrei Pirici, *Activitate Extraterestă*, care a mizat pe caracterul contrastant dintre două personaje, ambele interpretate de ea, unul situat în registrul cazon, cel al extraterestrului, cu un singur mare ochi în frunte, și celălalt încărcat de căldura carnală a propriei sale apariții terestre.

Încă două solo-uri, fiecare valoros în felul lui, au mizat în primul rând pe expresivitatea mișcării. Despre *Dance a Playful Body*, creat de Andeea Novac pentru Istvan Teglás, am mai scris, apreciind în primul rând calitatea plastică a mișcării interpretului, cam prea jucăuș de astă dată, ceea ce nu ridică valoarea piesei. Celălalt solo, *Lulu's Room*, creat și interpretat de Mihaela Dancs, a balansat între vorbire și mișcare, aceasta din urmă fiind una foarte personală, discretă, concentrată în sine, ca un foarte fin filigran, fără largi desfășurări spațiale, adecvată subiectului, care vorbea despre vocile interioare care o locuiesc pe Lulu. În fine, alte două solo-uri s-au folosit și de mișcare, și de sunet, în proporții diferite. Brynjar Bandlien, dansator norvegian integrat în bună măsură, de mai mulți ani, peisajului nostru coregrafic,

în cadrul piesei sale intitulată *Dear Everybody* a primit pe fiecare spectator în parte, cu cordialitate, invitându-l să-și ocupe un loc, ne-a cântat apoi tuturor dintr-un mic instrument de suflat, a schițat o serie de mișcări la sol, ținând de registrul unui corp care se prăbușește și, în final, ne-a invitat să îl urmărim pe ferestră, el coborând în Piața Teatrului, unde a stat o vreme. Oricâtă disponibilitate ai avea pentru joacă și relații destinate, asemenea «spectacole» îți oferă prea puțin, raportat la timpul pe care ți-l fură. Dacă atmosfera este însă ușor apăsătoare și plictisitoare prin monotonie, precum în cazul lucrării lui Eduard Gabia, cu titlul ei lung *Fine Tuning Between Me and the Univers in a Black Box*, în care interpretul jumătate din timp a topăit epuizant și cealaltă jumătate a scos un fel de oftături vocale, chiar te apucă cea mai mare milă de timpul pe care l-ai pierdut. Doamne, și ce piesă bună realizase Eduard Gabia, nu de mult, în cadrul *Ampretei* lui Cosmin Manolescu!

Despre problematica specială pe care o ridică piesa lui Ion Dumitrescu *Ceea ce am convenit noi a fi hazard* și cea a lui Manuel Pelmuș, *Preview*, ambele situate în două extreme, poziționate dincolo de orice fel de expresie prin mișcare, am scris pe larg în paginile **României literare**, rămânând să ne arate, în continuare, ce vor face după trecerea acestui prag. În fine, lăsând de-o parte cele câteva lucrări pe care sperăm să le putem vedea cu altă ocazie, amintim și de piesele de grup, pomenind doar pe cele despre care am scris anterior, și anume *Cvartet pentru o lăvălieră*, concepută de Vava Ștefanescu și interpretată de asta dată de Carmen Coțofană, Mihaela Dancs și Mihai Mihalcea, *Follow That Summer*, creată și interpretată de Rui Catalao, originar din Portugalia, Mihaela Dancs, Paul Dunca și Iuliana Stoianescu și *Supersomethings*, spectacol dedicat memoriei Gabrielei Tudor de Cosmin Manolescu, în coregrafia și interpretarea realizate de Ana Catalina Gubandru, Mădălina Dan, Paul Cimpoieru și Cosmin Manolescu. Încă două piese de grup s-au integrat Platformei. Una dintre ele, *Dedublarea*, concepută de Mădălina Dan și interpretată de Carmen Coțofană, Paul Dunca, Florin Fluieraș și Mădălina Dan, este o piesă satirică, în care cele patru personaje, un arici, o cioară, un măgar și o oaie, ironizează clișee ale dansului contemporan, prin text și prin mișcare, partitura lui Carmen Coțofană, ariciul, fiind cea mai consistentă. Și, în fine, o piesă în care doar s-a dansat, *James*, în coregrafia lui Andreea Duță și Silvia Călin și în interpretarea lor și a lui Istva Teglás, era alcătuită dintr-o suită de momente, solo-uri, duete sau trio-uri, în care personajele încercau, fără a reuși, să-și armonizeze existențele.

Platforma Dansului Contemporan din acest an a fost un adevărat maraton, care a scos în evidență configurația mișcării actuale a acestui gen, din țara noastră, gen deosebit de dinamic, dar rămas dator, în mare măsură, propriei lui arte, arta mișcării ca mijloc de expresie artistică.

Lulu's Room. Foto: Irina Stelea